

Україну накрила рекордна хвиля боротьби найманих працівників за свої права

Прес-реліз

З початку 2013 року кількість протестів за права найманих працівників впевнено б'є рекорди. Про це свідчать дані моніторингу протестів, репресій та поступок Центру дослідження суспільства (ЦДС) за січень-жовтень 2013 року. За цей період в Україні відбувся 331 протест на захист прав найманих працівників, що становить 11% всіх протестів за цей період. Це більше, ніж зафіксовано робітничих протестів за будь-який попередній рік моніторингу протестів ЦДС. У 2012 році було зафіксовано 255 таких протестів (7% від усіх протестів), у 2011 – 231 (10% від усіх), а у 2010 – 184 (8% від усіх). Фактично з початку 2013 року питання прав найманих працівників піднімалося на кожній десятій акції протесту.

Зростання кількості протестів за права найманих робітників сталося за рахунок збільшення локальних виступів трудових колективів. Як і у всі попередні роки моніторингу, найактуальнішим питанням для найманих працівників в Україні залишається питання виплати заборгованості зарплатні – його піднімали під час 43% протестів. Залишається актуальним питання захисту їх прав, якого стосувався 31% виступів. На цих протестах наймані працівники вимагали покращення умов праці, законні пільги, протестували проти незаконних звільнень або тінізації зарплатні. З початку 2013 року різко зростає частка протестів проти закриття підприємств – до 21% проти 13% у 2012 році. Протести проти рейдерських захоплень підприємств та безробіття займають четверту та п'яту сходинку

відповідно. Всі ці дані свідчать про відсутність покращення у економічному становищі найманих працівників, незважаючи на гучні, але абсолютно нереалістичні заяви найвищих ешелонів влади про якнайшвидшу ліквідацію заборгованості. Також очевидно є продовження деградації економіки України та посилення її тінізації, не зважаючи на запевнення тих же найвищих чиновників про посилення боротьби з цими тенденціями.

Тематичний розподіл протестів на захист прав найманих працівників

Тематика	Конкретні теми	2010	2011	2012	2013
Соціально-економічні	Затримка зарплатні	48%	35%	47%	43%
	Права найманих працівників	34%	34%	28%	31%
	Закриття підприємства	7%	15%	13%	21%
	Рейдерське захоплення	2%	7%	7%	11%
	Безробіття	Н.д.	Н.д.	Н.д.	10%
	За або проти керівництва	Н.д.	Н.д.	7%	9%
	Освіта	0%	13%	2%	5%
	Охорона здоров'я	0%	3%	2%	5%
	Брак фінансування	2%	5%	10%	5%
	Вимоги підвищення зарплатні	2%	16%	6%	4%
	Інші	3%	32%	18%	24%
Політичні	Проти уряду та місцевої влади а також їх представників	1%	9%	4%	10%
	Інші	0%	0%	2%	1%
Громадянські права		3%	7%	5%	10%
Ідеологічні		0%	7%	2%	8%
N		184	231	255	331

Окремі акції протесту можуть тривати тижнями і приймати нетипові для України форми. За даними ЦДС найдовшим у цьому році був страйк працівників компанії «Чисті матеріали» у Броварах Київської області, який розпочався 28 січня і тривав, як мінімум, до 15 лютого. Люди вимагали підписання колективного договору, протестували проти затримки зарплатні, понаднормової роботи в нічні зміни, поганих умови праці та відсутність доплати за шкідливість. Одним із найдовших і нетипових для України був протест працівників Дунайського пароплавства у Ізмаїлі Одеської області. Як мінімум з 7 по 23 травня тривав так званий «італійський страйк», коли робота виконується чітко за інструкціями, що означає, що вона значно сповільнюється. Страйкарі вимагали виплати семимісячної заборгованості зарплатні та протестували проти жахливих умов праці – відсутності опалення зимою, недотримання санітарно-гігієнічних умов та техніки безпеки, відсутність спецодягу, гарячого душу тощо.

Більшість робітничих протестів (53%) відбувається за участі виключно неформальних аполітичних ініціатив самих робітників. Навіть профспілки, як організації, що в першу чергу мали б мобілізувати робітників на захист своїх інтересів взяли участь у менше, ніж чверті протестів на захист прав найманих працівників (24%). Незмінною залишається байдужість до захисту прав найманих працівників з боку політичних партій. З початку 2013 року вони

долучилися лише до 13% цих протестів. При цьому їх участь у протестах загалом майже втричі вища (35%). Ще менше підтримують найманих працівників громадські організації – лише у 12% випадків (проти 22% у протестах загалом). Показово низькою є участь крайніх правих партій, організацій та груп у захисті прав найманих працівників – вона становить всього 6% (проти 22% у протестах загалом). Їх зацікавленість у соціальних питаннях, очевидно, залишається переважно декларативною. Найбільшу ж зацікавленість у захисті прав найманих працівників, окрім самих найманих працівників та їх професійних спілок, проявляють ліві партії, організації та групи – їхня участь у цих протестах майже вдвічі більша за їхню участь у протестах загалом (19% проти 10%). Однак, загальна участь усіх можливих союзників у протестах найманих працівників є низькою. За таких умов найманим працівникам залишається покладатися, насамперед, на власні сили для відстоювання прав в умовах погіршення соціально-економічного становища.

